SENTENTIÆ PVERILES

pro primis Latinæ Linguæ tyronibus, ex diversis Scriptoribus collectæ.

Per LEONARDUM CULMAN.

¶ His accesserunt pleræque *veterum Theologorum Sententiæ de vera religione.*

LONDINI,
Excudebat *Eliz.* P. pro *Societate Stationariorum.*
M. DC. XXXIX.

VIRO BONO ET ERUDITO *CHUNRADO KOLERO*, Civi Craylsheimensi, LEON. CULMAN. S. P. D.

Libellum hunc Sententiarum qualemcumque puerilem sanè, ante aliquot annos in puerorum usum, ex bonis authoribus undique collectum, atque jam denuò in filiorum tuorum gratiam in ordinem classicum redactum tibi dedicari volui, Chunrade *optime, quò constans animi mei, erga te propensi & amantis, signum semper haberes, memoremque me tui atque beneficiorum in me collocatorum diceres. Sic enim amorem amore, beneficium beneficio, pro ingenii mei atque rerum tenuitate satis pensatum puto. Quamvis dices, hoc officium verius in filios tuos collocatum esse, quorum studiis consulere possim: verùm scivi te hoc munere præcipuè literario apprimè delectari: quia non solum literatus es, verùm etiam summopere curas, ut & bonis literis atque moribus filioli tui rectè formentur, quò reipublicæ Christianæ olim prodesse queant. Proinde tu loco filiorum tuorum, laborem hunc meum avidè & bono animo accipe, & amantem redama.*

Bene vale.

SAPIENTUM

Sententiæ pro primis Latinæ linguæ tyronibus collectæ.

Sententiæ duarum Dictionum.

AMicis opitulare.
Alienis abstine.
Arcanum cela.
Affabilis esto.
Amicos probato.
Audacia periculosa.
Amicis utere.
Bonos honora.
Blandus esto.
Bonis benefacito.
Benedic omnibus.
Cognosce teipsum.
Cognatos cole.
Concordiam sectare.
Calumniam oderis.
Consule inculpatè.
Dolum time.
Datum serva.
Depositum redde.
Deferto neminem.
Delecta amicos.
Diligentiam adhibe.
Existimationem retine.
Ebrietas dementat.
Ebrietatem fuge.
Exerce probitatem.
Æquum judica.
Familiam cura.
Fac justa.
Filios erudi.
Fuge turpia.
Inimicitias fuge.
Iracundiam tempera.
Inimicitias dissolve.
Justè judicato.
Iustitiam colito.
Iusjurandum serva.
Libenter disce.
Ludos fuge.
Legibus pare.

Laudato honesta.
Linguam tempera.
Libros evolve.
Liberos institue.
Litem oderis.
Mortalia cogita.
Magistratum metue.
Mundus esto.
Majori cede.
Minori parce.
Magistrum metue.
Multitudini place.
Mendacium oderis.
Meretricem fuge.
Neminem irritato.
Neminem irriseris.
Nè jurato.
Neminem vitupera.
Nemini adverteris.
Nihil diuturnum.
Omnibus placeto.
Oculis modera te.
Otiosus nè sis.
Otium fuge.
Omnia mutantur,
Pacem dilige.
Pietatem sectare.
Probrum fugito.
Principem honora.
Periculosa temeritas.
Principi obedito.
Pudorem serva.
Propria custodi.
Prudentiam exerce.
Respice futurum.
Reverere parentes.
Religionem cole.
Regem honora.
Risum moderare.
Rectum quære.
Rationi obtempera.
Rumores fugito.
Sapientibus utere.
Sobrius esto.
Saluta libenter.
Seniores venerare.
Suspicionem abjicito.
Temperantiam exerce.
Tempori pare.
Tecum habita.
Veritati adhæreto.
Utere virtute.
Violentiam oderis.
Voluptatem tempera.
Verecundè respondeto.
Verecundiam serva.

SEN-

SENTENTIÆ TRIUM Dictionum.

AMor vincit omnia. Amor sui cæcus.
Arma nesciunt leges.
Audentes fortuna juvat.
Assiduitas durissima vincit.
Avarus semper eget. Avaritiâ nihil miserius.
Auro nihil inexpugnabile. Ars vincit naturam.
Arcus nimis intensus rumpitur.
Aliena concupiscere noli. A vitiis abstineto.
Amicos pecuniæ faciunt.
Avaritia vitiorum caput.
Alii aliis præstant. Assuefactio efficacissima est.
Belli exitus incertus.
Beneficii accepti memento.
Belli fortuna anceps. Bellum gerendum consilio.
Brevis hominum vita. Bis pueri senes.
Cultus res sacra.
Cor hominum indomabile.
Cor hominis pravum.
Crimina multa dissimulanda.
Comparatio omnis odiosa. Cuique sua dos.
Comitas amicos parit.
Comitate vincendi moros.
Conscientia mille testes.
Cibus immodicus noxius.
Consilio inimica iracundia.
Cupiditas est inexplebilis.
Cupiditas pecuniæ fugienda.

Calamitas nemini exprobranda.
Convitiis non respondendum.
Desidia generat oblivionem.
Dies affert multa.
Difficile assueta relinquere.
Divitiæ fastum pariunt.
Dies ægritudinem adimit.
Desperandum de nemine.
Dona multùm possunt.
Delinquentes sunt corrigendi.
Divitiæ vitiorum ministræ.
Difficillimum vincere naturam.
Discordiâ dilabuntur regna.
Difficilia quæ honesta.
Divitis incauta oratio.
Divisio rem attenuat.
Dubium quodcunque probato.
Dubius rerum eventus.
Dives omnis inexplebilis.
Doloris medicus tempus.
Exercitatio optimus magister.
Exercitatio potest omnia.
Æquales æqualia delectant.
Exilium multos honestat.
Experimento nihil certius.
Ætate prudentiores reddimur.
Ebrietatis comes oblivio.
Ætas corrumpitur vino.
Flagitiorum turpis exitus.

Felicium multi cognati.
Felicitas incitat inimicitias.
Fames optimus coquus.
Fortuna reddit insolentes.
Felicitatis comes invidia.
Ferocitas lenitate sedatur.
Factum stultus agnoscit.
Fœminæ sunt inconstantes.
Furori cedendum est.
Fuge nimis alta.
Finem vitæ specta.
Formi perit vino.
Fortes fortuna adjuvat.
Fame nihil miserius.
Firmum in vita nihil.
Fugax est ætas.
Futili nihil credendum.
Finis miseriæ mors.
Gaudium dolori junctum.
Gratia gratiam parit.
Gloriæ fundamentum labor.
Honos alit artes.
Hominum mentes variæ.
Honores præbet pecunia.
Humani casus ancipites.
Humanarum rerum vicissitudo.
Infelix litium exitus.
Incertus rerum exitus.
Ira tormentum sui ipsius.

Jucundi acti labores. In vino veritas.
Iram compescere arduum.
Jactantiæ comes invidia.
Ingenia hominum varia.
Inconsulti facilè ruunt.
Incommodum hilaritate condiendum.
Ingens telum necessitas.
Industrium adjuvat Deus.
Infida semper societas.
Inconstantia fastidit amicos.
Incognitum non amatur.
Inexplebilis est mendicitas.
Injuria beneficio vincitur.
Jucunda rerum vicissitudo.
Ignarus omnis instabilis.
Infelicitas nemini objicienda.
Injurias tolerare difficile.
Laus excitat ingenium. Lis parit litem.
Labore omnia florent. Lingua multos perdidit.
Labores gloriæ fundamentum.
Linguam digito compesce.
Labor est thesaurus hominis.
Laus merces virtutis. Libertate nihil dulcius.
Malus similem quærit.
Malè partum dilabitur. Multa docet fames.
Malum patientiâ tollitur. Mens præsaga futuri.
Mulierem ornat silentium.
Miserrimum fame mori.
Mortalibus nihil tutum.

Mune-

Munera capiunt homines.
Muta defensio tutissima.
Musicam docet amor. Mors omnia sternit.
Mors est inevitabilis. Mala senium accelerant.
Mulieris dos pudicitia.
Memoria thesaurus artium.
Maledictis non respondendum.
Natura paucis contenta.
Nemo sibi nascitur. Nihil temerè credideris;
Nil mentiri debes. Necessitas caret lege,
Nè tua jactato. Nè aliena despicito.
Nè cui obtrectato.
Necessitati nihil repugnat.
Necessitas frangit ferrum.
Nimia parsimonia vitanda. Nox pudore vacat.
Nè quid nimis. Nihil assuetudine majus.
Nusquam tuta fides.
Nihil inexpertum affirmes.
Natura frustra repugnatur.
Nihil fugacius tempore.
Obsequium amicos parit.
Occasio facit furem.
Opulentia tollit amicos.
Omne principium grave.
Occasio non negligenda.
Opes celeriter dilabuntur.
Odium obsequio lenitur.
Omnia fert ætas. Opes arte parantur.
Otium ingenii rubigo.

Paupertas excitat artes.
Præceptori discipulus obediat.
Pecuniæ obediunt omnia.
Præceps consilium inauspicatum.
Paupertas amicis nos spoliat.
Paria sunt conservanda.
Pudor mendico inutilis.
Plurium calculus vincit.
Patriâ nihil dulcius.
Procrastinatio est odiosa.
Principium dimidium totius.
Quæ nocent docent.
Quævis terra patria.
Risus nimius cavendus.
Similia similibus favent.
Simile simili gaudet. Servitus omnis misera.
Soli fortunati amantur.
Somnus mortis imago. Spes servat afflictos.
Studium humanos reddit.
Suum cuique pulchrum.
Sequitur ver hyemem. Stultus stulta loquitur.
Studia mentem indicant. Sors omnia versat.
Silentium ubicunque tutum.
Superbi difficile corriguntur.
Solus sapiens dives. Spes alit exules.
Sibi quisque placet. Satietas ferocitatem parit.
Semper feriæ inertibus.
Sermo medetur tristitiæ. Silentio nihil utilius.
Tempus edax rerum. Tempus breve est.

Tem-

Tempus celerrimè aufugit,
Tempore omnia mutantur.
Tempus omnia revelat.
Tempore omnia peraguntur.
Tempore nihil velocius. Tempore fiunt omnia.
Tempus dolorem lenit.
Venter caret auribus. Vetita magis appetimus.
Veritatis simplex oratio.
Vulgi judicium stultum. Virtus laudata crescit.
Vsu omnia consumuntur. Varia dona hominum.

SENTENTIÆ QUATUOR Dictorum

ALiam ætatem alia decent.
Aliis aliud vitii est.
Amicis utendum cum modestia.
Assidua exercitatio omnia po est.
Ab hominibus blandientibus cavendum.
Amicos inter adversa cognoscimus.
Amici boni rari sunt.
Amicitia vetus raró aboletur.
Amanti nihil est difficile.
Ambitio in Republica pestilentissima.
Amicitia omnibus rebus anteponenda.
Annus fructificat, non tellus.
Animus cujusque sermone revelatur.
Ante annos prudentia nulla.
Assueta mala non offendunt.
Amor non est sanabilis.

Adversa sæpe excitant ingenium.
Auro placatur rex avarus.
Avari cupiditas nunquam expletur.
Audere non est sapientia.
Amico fido nihil pretiosius.
Adest unicuique rei modus.
Admonentes liberè rari sunt.
Ampla satis forma pudicitia.
Amicitia nullum pondus recusat.
Amorem oculi potissimùm conciliant.
Avari non possunt satiari.
Avaritiâ nullum vitium tetrius.
Aranearum telis similes leges.
Beneficium semper beneficium provocat.
Beneficium animo donantis metiendum.
Beneficii exprobratio molesta est.
Bellum civile malum pernitiosum.
Bona multa negligendo perduntur.
Bonis amicis parciùs utendum.
Bonos viros omnia decent.
Blandis verbis homines exorantur.
Conjugium inæqualium malum est.
Canes timidi vehementius latrant.
Calliditas nimia interdum obest.
Charum est quod rarum est.
Consuetudo omnia dura lenit.
Consilium ubique plurimùm valet.
Conscientia recta suavissima est.
Consuetudo quovis tyranno potentior.

Omnia

Commune naufragium omnibus solatium.
Consilium post facta inutile.
Cunctis opibus sapientia pretiosior.
Crescentem sequitur cura pecuniam.
Cum blanditur inimicus fallit.
Cum fortunâ mutantur amici.
Degeneres animos timor arguit.
Divitiæ, bonæ mentis onera.
Docti doctorum familiaritate gaudent.
Dulce est meminisse laborum.
Dulce est paternum solum.
Deteriorum semper major pars.
Damnum turpi lucro præponendum.
Diversæ terræ diversa producunt.
Donum à dantis animo pensatur.
Divitiæ sunt causæ jurgiorum.
Damnare facilè neminem debemus.
Dissimulanda est sua miseria.
E squilla non nascitur rosa.
Egestatem affert manus otiosa.
Ex aspectu nascitur amor.
Eruditiores efficimur omnes damno.
Extrema gaudii luctus occupat.
Ebrietas abditissima pectoris profert.
Ex minimis initiis maxima.
Errare commune est mortalibus.
Ensis pueris non committendus.
Exprobratio calamitatis nemini objicienda.
Experientia est providentiæ magistra.

Ex

Ex parvis fiunt magna.
Ex otio vitia proveniunt.
Expertus pericula facilè expaveſcit.
Felicitas multos habet cognatos.
Fortuna ſimillima vento eſt.
Fallere alios malum eſt.
Futurorum nulla certa cognitio.
Fit s malus malorum contubernio.
Fugiendum eſt malorum commercium.
Fratrum concordia rara eſt.
Fugienda ſunt nimis alta.
Fides etiam hoſti ſervanda.
Gravis culpa, tacenda loqui.
Gloria pecuniis non emitur.
Homines ad malum proclives.
Hominis figura oratione cognoſcitur.
Humile vitæ genus tutiſſimum.
Inſipiente fortunato nihil intolerabilius.
Irati nihil rectè faciunt.
Inter fratres rara concordia.
Ignavis ſemper feriæ ſunt.
Ingratitudo vitiorum omnium caput.
In omni re opus eſt animo.
In adverſis amicus probatur.
In omni re varietas delectat.
Inter arma ſilent leges.
Impatientia res cunctas exaſperat.
Impetus cuncta malè miniſtrat.
Innumeris laboribus honos conſtat.

Ira omnium tardissimè senescit.
Ingens thesaurus, bonus amicus.
Inopinata mala graviora sunt.
Immensum gloria calcar habet.
Invidia suum torquet autorem.
Improbâ linguâ nihil perniciosius.
Innumera mala parit securitas.
Ingenium mala sæpe movent.
Ira non sedatur iracundiâ.
Labor est thesaurus hominibus.
Labor virtutis gloriam accipit.
Labor improbus omnia vincit.
Longior vita, diuturna calamitas.
Libenter feras quod necesse est.
Minervâ invitâ nihil tentandum.
Mala herba non perit.
Mens est præsaga futuri.
Multa petentibus desunt multa.
Mendacem memorem esse oportet.
Malum lucrum æquale dispendio.
Multis ictibus dejicitur quercus.
Morosi nil candidè interpretantur.
Malum consilium consultori pessimum.
Mortalibus nihil charius pecuniâ.
Mors omni ætati communis est.
Mala sunt vicina bonis.
Malo accepto stultus sapit.
Malè respondent coacta ingenia.
Modestia sanitati multùm confert.

Mise-

Miseri felicibus invidere solent.
Natura nihil solitarium amat.
Negotiosa res est litigare.
Nè vulgi sequaris errores.
Novit paucos secura quies.
Nihil efficacius simplici veritate.
Ne majora viribus suscipias.
Nihil turpius sene libidinoso.
Nihil absurdius divite avaro.
Nullus mortalium absolutè beatus.
Naturæ necessitas exiguo placatur.
Nemo læditur nisi à seipso.
Nocet temeritas multùm mortalibus.
Nulla amicorum melior possessio.
Nihil est homine calamitosius.
Nihil dulcius amico monitore.
Nihil vulgarius quàm fallere homines.
Nimia lenitas non probatur.
Non semper arridet fortuna.
Opes amicos conciliant.
Omnia habere nemo potest.
Omnibus horis nemo sapit.
Optimum alienâ mente frui.
Omnia suo tempore peragenda.
Omnes res facilè mutantur.
Oculus domini saginat equum.
Otium multa docet vitia.
Omnium est dulcissimum accipere.
Omnia bona pace constant.

Omnes deteriores sumus licentiâ.
Oratio factorum est simulacrum.
Oculi auribus sunt fideliores.
Omne solum forti patria.
Pauperum mors est sine strepitu.
Pauperum sermones sunt vani.
Præstantiores sunt senum sententiæ.
Parva non sunt contemnenda.
Præcocia ingenia citò desistunt.
Patria sua cuique jucundissima.
Publicâ concordiâ nihil utilius.
Parsimoniâ & labore crescunt res.
Prudentis est multa dissimulare.
Perturbato cordi nihil jucundum.
Perdifficile est bonum esse.
Pertinacia, elati animi comes.
Probitas magnum ingenium facit.
Peccanti non præstandum obsequium.
Post mortem cessat invidia.
Prosperis rebus animi luxuriant.
Quot capita, tot sensus.
Qualis vir, talis oratio.
Qualis princeps, talis populus.
Quisque suis malis blanditur.
Quid turpius arroganti imperitiâ?
Quot homines, tot sententiæ.
Quantum habebis, tanti eris.
Qualis percontatio, talis responsio.
Res sacra est consultatio.

Rem peractam ſtultus intelligit.
Re præteritâ omnes ſapimus.
Rubor virtutis eſt color.
Rarò ulla calamitas eſt ſola.
Ratio degenerat ſine exercitatione.
Soli miſeri carent invidiâ.
Sermone qualitas viri cognoſcitur.
Silentio multis reſpondetur aptiùs.
Sequitur facile tempeſtatem ſerenitas.
Sua quemque alit ars.
Senectute otiosâ nihil jucundius.
Sermo opportunus eſt optimus.
Sermo character animi eſt.
Suus rex reginæ placet.
Sera in fundo parſimonia.
Semper inops quicunque cupit.
Sua quemque ſtudia delectant.
Sine opibus nihil valemus.
Sanitate nihil in vitâ melius.
Sine vitiis nemo naſcitur.
Sapientia nimia non eſt ſapientia.
Suus cuique attribuendus eſt error.
Supra vires nihil tentandum.
Suo quiſque ſtudio delectatur.
Spes mentes hominum fovet.
Turpe lucrum adducit infortunium.
Tempus omnia ſecum trahit.
Trahit ſua quemque voluptas.
Tempore adverſitatis probatur amicus.

Tem-

Tempora omnia fiunt levioria.
Vinum immodicum, malorum causa.
Ventre pleno pejor consultatio.
Vulgus amicitias utilitate probat.
Voluptates commendat rarior usus.
Ubi timor, ibi pudor, Ubi amici, ibi opes.
Ubi amor, ibi oculus, Ubi dolor, ibi digitus.
Unus vir, nullus vir.
Ut quisque est, ita loquitur.
Virtute nulla possessio major.
Variæ sunt rerum vices.
Vitia celari non possunt.
Vana gloria non est petenda.

SENTENTIÆ PLURIUM dictionum.

AB aliorum casu disce quid vites.
Abjiciendus pudor quoties urget necessitas.
Acan: non magno sæpe tenetur aper.
Ad otium proclives sumus omnes.
Adversa æquo animo sunt toleranda.
Adulatio, maxima in amicitia pestis.
Adolescentis est majores natu revereri.
Adeò in teneris consuescere multum est.
Ad omnem disciplinam ardior est senectus.
Agentes & consentientes pari pœnâ puniuntur.
Alterius salus, alterius est exitium.
Alterius opes, alterius sunt spolia.

Alia vita, alia vivendi ratio.
Amicus verus, thesaurus est magnus.
Amici in rebus adversis cognoscuntur.
Amor verus nullum novit habere modum.
Animus duris rebus assuetus, minùs offenditur.
Animus cujusque sermone relevatur.
Ars laborat citra fortunæ opem.
Asinus mavult stramina, quàm aurum.
Aurum multis sæpe suasit perperam.
Bacillus vitæ est egregia eruditio.
Beneficium collatum in gratos, solet fœnerari.
Bene pauperem esse, melius est quàm diteſcere malè.
Beatissima civitas quæ a sapientibus regitur.
Bonæ leges ex malis moribus procreantur.
Bonis quod bene fit, haud perit.
Bonos viros nihil maledicta vulnerant.
Boni ad bonorum convivia ultro accedunt.
Canis pauperem peregrinum semper infestat.
Canis festinans cæcos parit catulos.
Canis antiquus catenæ assuefieri non potest.
Certiora quæ videntur, quàm quæ audiuntur.
Credendum non cito est, quod dicitur.
Celant sua mala domestica sapientes.
Cavendum ab eo qui semel imposuit.
Charius est quicquid mercede paratur.
Consilio melius vincas, quam iracundia.
Consultatione re peracta, non opus est.
Consilium petendum a consultis & prudentibus.

Consuetudo cum bonis viris est habenda.
Corpus magis dolore affici, quàm mentem velis.
Corrigere naturam malam difficile est.
Comite scelesto haud unquam iturus utere.
Consuetudo in rebus omnibus semper est potentissima.
Cura in omnire plurimúm valet.
Cum amico bene merito non est suscipiendum certamen.
Cui fortuna adversatur, amicos non habet.
Desipere in loco, summa sapientia est.
Dispares mores disparia studia sequuntur.
Dissidentes facilè superantur, concordes haud facilè.
Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est.
Difficile est tristi fingere mente jocum.
Dives est, qui nihil sibi deesse putat.
Divitiæ labore parantur, prodigalitate pereunt.
Diis, parentibus; præceptoribus non redditur æquivalens.
Difficilis res est inventu verus amicus.
Dives memineris, ut prosis pauperculis.
Doctrina vana est, ratio ni accesserit.
Dos non facit faustum conjugium, sed virtus.
Durum est ea relinquere, quibus diu assueveris.
De suis quisque verba facit.
Dum non licet ut expeto, vivo ut queo.
Damnaveris nullum, causâ non cognitâ.
Dos est magna, virtus parentum.

Dum felis dormit, saliunt mures.
Dantur opes nullis nunc, nisi divitibus.
Difficilius est felicem, quàm adversam ferre fortunam.
Doctus pauper diviti indocto præponitur.
Ex parvo initio res magna oritur.
Ex vitio alterius sapiens emendat suum.
Ex aliorum erratis ipsi cautiores efficimur. (vit.
Exilium est illîc homini, ubi parùm cómode vi-
Eximia est virtus præstare silentia rebus.
Ensis vulnerat corpus, sed animum oratio.
Errata ipsi nostra non agnoscimus.
Fortis est, falsam infamiam contemnere.
Fortis animi est, non perturbari in rebus adversis
Faciliùs quis consulit aliis, quàm sibi.
Fortunæ incommoda animum movent sapientem.
Festinationis comites sunt error & pœnitentia.
Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.
Facile fustem invenerit, qui cupit cædere canem.
Facilè evolat verbum, tamen nunquam redit.
Fortuna prospera, dum blanditur perdit.
Felicissimus, cui nihil contigerit in vita mali.
Felix, quicunque dolore Alterius disces posse ca-
rere tuo.
Facile est absentem vincere, qui non repugnat.
Frustra sapit qui sibi non sapit.
Gallus in suo sterquilinio plurimùm potest.
Gratior est pulchro veniens è corpore virtus.
Hostem beneficiis vincere optima ultio est.

Humilis fortuna tutior est quàm excelsa.
Hæreditas famæ, quàm divitiarum, honestior.
Humani animi difficilis est conjectura.
Homo avarus quicquid agit, properat omnia.
Habent & suam tranquillitatem tranquillæ aquæ.
Heri probitas familiam etiam reddit meliorem.
Inter socrum & nurum vetus est bellum.
Insperata accidunt magis sæpe, quàm quæ speres.
Ingenia præclara æmulis nunquam caruerunt.
Jugum qui fert volens, leve efficit.
Ipsa dies quandoque parens, quandoque noverca.
Infelicitatem absconde, nè inimicos reddas lætos.
Ingentes opes non parantur sine fraude.
Ingratitudō omnia vitia in se complectitur.
Incommoditas semper comes est cōmoditatum.
In aliena vitia naturâ sumus oculati, non in nostra.
Iræ imperans, vitam vives validissimam.
Incumbere variis, ubique est languidum.
In rebus malis opus est bono consilio.
In adversis rebus amicus cognoscitur.
In periculoso negotio non est dormitandum.
Impossibilia optare sibi, delirantis est.
Inutilis est pudor, quem urget necessitas.
Invendibili merci oportet ultrò emptorem adducere.

Indicat amicus tempus, ut aurum ignis.
Invidus alterius rebus macrescit opimis.
Lites animi tranquillitatem adimere solent.
Longior vita solet plurima incommoda afferre.
Laudatur, non qui diu, sed qui bene vixit.
Lucrum malum damnum semper affert.
Luxu corporis hebetescit mentis acies.
Liberalem oportet esse, sed pro facultate.
Lucrum nisi esset nemo malus esset.
Libentiùs oculatis, quam auritis testibus creditur.
Leve fit, quod bene fertur onus.
Laude & obsequio vincuntur homines.
Mulier mala cunctis feris est ferocior.
Matrona frugi passim non est obvia.
Mulier domûs salus est, & calamitas.
Miserrimum mortis genus, fame emori.
Mores bonos colloquia prava diruunt.
Majora perdes, parva ni retinueris.
Multa eveniunt homini quæ non vult.
Modus omnibus in rebus optimus habendus.
Multa bona multis præter spem evenerunt.
Multi invident aliis bonum, quo ipsi carent.
Mentis habitum sermonis cultus solet indicare.
Multis displicet, qui sibi nimiùm placet.
Multo præstat medicari initia, quàm finem.
Mores bonos convictus inficit improbus.
Mores amici noveris, non oderis.
Mortalia omnia mutationes multas habent.
Magnæ res discordiâ pereunt, concordiâ valent.

Menda-

Mendacium odit omnis sapiens & bonus.
Multa mala affert hominibus otium.
Maxima utilitas scire uti paupertate.
Nihil nostrum est quod auferri potest.
Nulla discordia, ubi idem est animus.
Nè commercium habeas cum improbis.
Non refert quàm diu vixeris, sed quàm bene.
Né quenquam punito, rem nisi expenderis.
Noli misero insultare: sors communis est.
Nunquam repentè vir bonus ditatus est.
Nullum animal, nulla merx difficilior cognitu, quàm homo.
Non vivendum ut edas, sed edendum ut vivas.
Non ætate, sed ingenio acquiritur sapientia.
Non proderit tibi ingenii felicitas, nisi exercueris.
Nè curis tuum ipsius animum excrucies.
Né moveris malum bene conditum.
Nihil turpius, quã cum familiari bellum gerere.
Nemo est hominum, in quo non aliud vitii i est,
Non est beneficium quod in quæstum mittitur.
Non parùm lucri facit, qui damnum effugit.
Nè disce turpitudinem, néve admiseris.
Non fœminam aurum exornat, sed boni mores.
Natura non dedit imperare fœminis.
Nihil, præter quod gliscit; novit fœmina.
Natura non finit præesse fœminam.
Nihil est ab omni parte beatum.
Nihil pejus mœrore in rebus mortalium.

Nul-

Nullam feres pauperie molem acerbiùs.
Nè cuncta semper, oro credas omnibus.
Nè studeas malefacere, confisus opibus tuis.
Nihil est tam grave, quàm paupertas.
Nè festina ditescere, nè pauper fias statim.
Naturam iniquitas morum planè inficit.
Nihil est tam grave, quin amicum feceris.
Nihil sanitate in vita præstantius.
Nemo sic diligenter aliena, ut sua, curat negotia.
Nè conare, quod fieri non potest.
Nihil est tam diuturnum, quod non emolliat assiduitas.
Nox, amor, vinum, turpia suadent.
Non ulli tacuisse nocet, nocet esse locutum.
Non est ejusdem & multa & opportuna dicere.
Nihil odiosius quàm quod semper idem est.
Naturæ suum jus eripere difficile est.
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Nihil rectè faciunt ministri, nisi adest herus.
Non omnia eveniunt, quæ in animo statueris.
Omne nimium cunctis in rebus est fugiendum.
Oculis magis habenda fides, quàm auribus.
Optima cogitata sæpe pessimè cedunt.
Oportet senescentem semper aliquid addiscere.
Optima quæque difficiles habent exitus.
Omnes sibi melius esse malunt, quàm alteri.
Omnis res properando parit errorem.
Omne malum nascens facilè opprimitur.
Omnis mora, quantumvis pusilla, longissima videtur.

Op-

Oportet id quod adest, bonè consulere.
Optimum erit, si quis tempus spectaverit aptum.
Onus, cui impar sis, nè subiveris.
Omne superyacuum pleno de pectore manat.
Omnium rerum extremum est mors.
Patienter ferenda quæ mutari non possunt.
Patrum mores non sunt arguendi, sed ferendi.
Pauci in secundis rebus moderati sunt.
Pessimus autor rerum gerendarum ira.
Patria sua cuique jucundissima est.
Post factum plerumque magis sapimus.
Proruunt cornua arietibus bene pastis.
Pessimi sunt consultores ira & cupido.
Præstat invisum esse quàm miserabilem.
Plurima sunt cognoscenda, sed optima retinenda
Præceps ira, multorum malorum autor.
Pharmaca nascenti sunt adhibenda malo.
Pulchritudo corporis fragile bonum est.
Protinus apparet, quæ p anta frugifera sit.
Parva scintilla contempta maximum excitavit incendium.
Periculosum est se aquis credere.
Præstantissimarum rerum summa raritas est.
Prudentis est, nihil temere agere.
Pares cum paribus facilè congregantur.
Proba merx facilè emptorem reperit.
Præterita reprehēdi possunt, corrigi non possunt
Plures vincuntur æquabilitate quàm duritia.
Pulchrum est, modum cujusque scire temporis.

Præstat mori, quam fœdam vitam vivere.
Placidis dictis dolor rectè curabitur.
Ponere modum iræ & voluptati, bonum est.
Præstat egere, quàm ex scelere diteſcere.
Præstat tacere, quàm loqui indecentia.
Pluris est oculatus testis unus, quàm auriti decem.
Plures necat lingua, quàm gladius.
Perturbato cordi nihil est jucundum.
Pinguis venter non gignit sensum tenuem.
Patriæ fumus igne alieno luculentior.
Plus audit quisque domi, quàm foris.
Plus vident oculi, quàm oculus.
Probis ab animis facta promanant proba.
Patria est homini, ubicunque feliciter agit.
Pauper est, non qui parùm habet, sed qui plus cupit.
Perversæ sodalitates malum fructum ferunt.
Pudore amisso omnis virtus ruit.
Præterita compellunt nos futurorum rationem habere.
Pulchrum est injurias in gratiam commutare.
Pueris nocet potare vinum.
Quod repente tollitur, non est diuturnum.
Quæ cernuntur, certiora sunt quàm quæ audiuntur.
Quod quisque vehementer amat, ejus non potest obliviſci.
Quod alius vitio vertas, ipse nè feceris.

Quicquid præter ſpem evenit, id deputato eſſe in lucro.

Qui fugitant labores, optant dies feſtos.

Quicunque recuſat laborem, non fert fructum.

Quid de quoque viro, & cui dicas, ſæpe caveto.

Quod multi faciunt, non continuò bonum eſt.

Quod uni bonum, alteri malum videtur.

Quod non eſt aſſuetum, laborem recuſat.

Qui nimium properat, ſeriùs abſolvit.

Qui neſcit diſſimulare, neſcit imperare.

Quod ſatis eſt cui contingit, nihil amplius optet.

Qui ſe peccare neſcit, corrigi non vult.

Quàm multa mala hominibus affert otium!

Quod naturâ eſt inſitum, nullo corriges negotio.

Quiſque advigilat ad id quod expetit.

Qui beneficium collocat in ingratum, perdit operam.

Quicquid nativum eſt, id haud facilè mutatur.

Qui ſimul duplex captat commodum, utroque fruſtretur.

Quod fatis decretum eſt, id nemini licet evitare.

Quod factum eſt, infectum fieri non poteſt.

Quam quiſque nôrit artem, in hâc ſe exerceat.

Qui de ſe prædicant arrogantiùs, malos habent vicinos.

Quæ meritò pateris, facilè ferenda ſunt.

Rebus maximè proſperis metuenda diverſa fortuna.

Res non poteſt conſiſtere, cum quæſtum ſuperet ſumptus.

Res

Res initio pusilla crescit in majus.
Res factu ardua, tamen assidua industria evincitur.
Rei non bonæ consuetudo pessima est. (lam.
Res humanæ naturâ proclives sunt ad corrupte.
Res mala est, multa concupiscere.
Rex magnus quisque bene rexerit.
Solatium in miseriis amicus compatiens.
Secundæ res incautos dementant, & perdunt.
Senectutis est otium & quies.
Sæpe etiam sub palliolo sordido sapientia est.
Sæpe de leviſſimis causis existit ira.
Sine pennis volare haud facile est.
Supellex mulieris est clarus clamor.
Sæpe summa ingenia in occulto jacent.
Suum quisque studium maximè probat.
Sapientia est à viro sapiente discere.
Summâ curâ lingua regi debet.
Stulti sunt, qui corrigi nolunt.
Superanda omnis fortuna ferendo est.
Si non potes quod vis, id velis quod possis.
Senex homo est molestus cœtui juvenum.
Sapientiâ non est res ulla dignior.
Sapiens in sermonem habet substantiam.
Secreta animi nunquam prodito.
Sapienti turpe est dicere Non putavi.
Semper malis invisa fuit egregia virtus.
Senex multa quæ non vult videt.
Si dixeris quæ vis, quæ non vis audies.

Sæpe mali malefacta viri populus luit omnis.
Stultus perinde atque luna immutatur.
Sæpe vincas patientiâ quem non viceris impetu.
Solâ pecuniâ possunt expugnari alioqui invicta.
Satius est initiis mederi quam fini.
Solitariæ manû invalida pugna est.
Sine convictore amico insuavis vita est.
Silendo nemo peccat, loquendo persæpe.
Spernimus incommunè omnes præsentia.
Suæ quemque sortis pœnitet, alienam miratur.
Sine ope divina nihil valemus.
Semper similem ducit Deus ad similem.
Sæpenumeró pessima pro bonis amplectimur.
Semper metuit nimiúm præsaga mens.
Satius est tacere, quàm tacenda proloqui.
Sæpe consilio dissimilis eventus.
Spectandus semper est finis & rei exitus.
Tempus nullum est infructuosè transeundum.
Talia dicentur tibi, qualia dixeris ipse.
Tum judicant homines, ubi jam pœnitet.
Tempus ad lucem ducit veritatem.
Temulentus dormiens non est excitandus.
Tarditas in rebus gerendis odiosa.
Tanti quisque habetur, quantum habet.
Talis quisq; fit, cum quibus agit familiaritatem.
Verecundia bonum in adolescente signum.
Violentia odium parit, odium dissentiones.
Vis sine consilio nihil prodest.
Ubi quisque thesaurum habet, ibi habet & cor.

Ut cua fuerit oratio, ità tibi respondebitur.
Voluntas sæpe laudanda est ubi vires desunt.
Voluntas & labor procreant artes.
Varia & mutabilis semper fœmina.
Uxor quæ pudicitiam amisit, omnia simul perdidit.
Uxorum vitia post nuptias discimus.
Voluptate capiuntur homines, ut hamo pisces.
Unicum confugium in egestate est ars.
Victum para undecunque, at non ex crimine.
Unicuique dedit vitium natura creato.
Ubi quis dolet, ibidem & manum habet.
Vita nostra similis bullæ in aqua.
Vini hilaritas minuit senectutis molestiam.

Sententiæ sacræ festis diebus juventuti literariæ proponendæ.

ABsque Deo nihil possumus.
Affectum cordis exigit Deus.
Afflictis adesse solet Dominus.
A deo pendent omnia.
Ad terrena non respiciendum.
Arbor ex fructibus cognoscitur.
Assiduè bene operandum.
Adversitates nostræ a Deo.
Avaritia infert Dei oblivionem.
Ad verbum Dei nihil addendum.
A solo Domino cuncta speranda.

Amisso verbo Dei omnia amittuntur
Animæ salus à verbo Dei pendet.
Avari verbum Dei deridebant.
Audaces Dominus dejicit.
Ab Adamo peccatum in nos derivatum est.
A Deo omnia donantur, quibus egemus.
Ad vanitatem naturâ proclivis est homo.
Auxilium à Domino expectandum.
Avaritia cor excæcat & indurat.
Autor omnium operum Deus.
Benedictio Dei omnia fœcundat.
Bona omnia dantur credenti.
Bonorum nostrorum dispensatores tantùm sumus.
Bonitas Dei rebus in omnibus elucet.
Bellandum non est nisi necessitate urgente.
Bellum moventes primi sæpe vincuntur.
Bello parta bello pereunt regna.
Bona piis advenium Dei gratiâ.
Bona opera probant fidem.
Benedictio Domini credentes alit & sustentur.
Cognitio Dei, vita æterna.
Consilio Dei, omnia fiunt.
Credenti omnia sunt possibilia.
Consilia Dei non mutantur.
Credentibus omnia bona communicantur.
Christiani templum Dei sunt.
Charitas symbolum credentium.
Charitas est plenitudo legis.
Consilium nullum contra Dominum.

Carnales regnum Dei non vident.
Confidentia sola habenda in Deum.
Christum qui fide habet, omnia habet.
Christus est omnium bonorum thesaurus
Crux sequitur confessionem fidei.
Crucem sequitur gloria.
Compatiendum omnibus.
Crux est probatio fidei.
Conscientiâ certâ omnia facienda sunt.
Cæcitas est pœna contemptûs verbi Dei.
Consilio & industriâ omnia gerenda.
Calamitas omnis, peccatorum pœna est.
Credentes Deo omnia committunt.
Credentes in Christum habent vitam æternam.
Concordiâ Ecclesia regenda est.
Christo data est omnis potestas.
Christum audit qui ex veritate est.
Christo obediunt omnes creaturæ.
Christi regnum in æternum durabit.
Cultus Dei sine fide nullus.
Consilium Dei immutabile.
Cura omnis Deo committenda.
Christus unus à morte liberat.
Christum sequentibus nihil deesse potest.
Cum hostibus beneficè agendum.
Cupiditas habendi radix omnium malorum.
Confidendum non est in homine.
Consilia hominum à Deo moderantur.
Contra mortem non est remedium.

Dei

Dei voluntas omnibus in rebus ſpectanda.
Deus opitulatur in afflictionibus.
Deus curam noſtri habet.
Damnandum temerè nihil eſt.
De verbo otioſo reddenda eſt ratio.
Deus emendat nos cruce.
Deus fons omnium bonorum.
Deus ſubitò ſuos adjuvat.
Deus ſolus ſcrutator cordium.
Deo nihil non poſſibile.
Deus conditor rerum omnium.
Deus in tempore ſuccurrit.
Deus ſolus ſempiternus eſt.
Deus fide agnoſcitur. Deus ſpes fidelium
Deo nihil eſt occultum.
Deo omnia parent. Deus regit omnia.
Doctrina quævis probanda.
Deus homini omnia ſubjecit.
Deus non reſpicit perſonas.
Deus videt & audet omnia.
Dei conſilia nobis abſcondita.
Deo plùs obediendum quàm hominibus.
Deus ſibi ſoli omnia reſervavit.
Dei mandatis nihil addendum.
Divitiæ obveniunt benedictione Dei.
Deus ſuos liberat ſuo tempore.
Dives & pauper à Deo facti.
Deus ubi non eſt, ibi nihil.
Deum humana aſtutia nihil celare poteſt.

Deo adversante omnes creaturæ adversantur.
Deus homines non vult otiosos esse.
Divitiarum cupiditas à Deo abducit.
Deus pascit ac servat nos ultra nostram curam.
Deus est Spiritus, & in spiritu adorandus.
Dei opera & consilia inscrutabilia.
Deus solus & gratis remittit peccata.
Deus operatur omnia bona opera in nobis.
Deus verbo suo monet, antequam puniat.
Deus corrigit, sed non abjicit suos.
Extollens se humiliabitur.
Exempla multorum non sunt imitanda.
Externa non inquinant hominem.
Eveniunt non quæ nos instituimus, sed quæ Deus decrevit.
Externa curare, neglectis internis, cæcitas est.
Emendatio vitæ fit lege Dei.
Ebrietatis pœna, stultitia.
Fidelibus nihil deest.
Fideles mundus odit.
Furor depravat judicia.
Fides, Dei donum est.
Fides sola justificat.
Fides gratis data.
Fidem respicit Deus.
Fidei signa opera sunt.
Fides facit filios Dei.
Fides adversitate probatur.
Fidelium mors vita.

Fideles

Fideles sunt Deo curæ.
Famis tempore satiantur fideles.
Fides bonorum operum fons.
Fides verbo Dei nititur.
Futurorum cura nobis inutilis.
Fame fideles non pereunt.
Fides vera non potest esse otiosa.
Fides cujusque ex fructibus cognoscitur.
Gloria Deo tribuenda, non nobis.
Gemitus oppressorum exaudit Deus.
Garrulitas non est absque peccato.
Garrulitas stultitiæ & mendacii argumentum.
Gratiâ nondum natis promittit Deus bona.
Humiles erigit Deus.
Homini non fidendum.
Homini cuncta serviunt.
Humilitatem vult Deus.
Hominis vita militia est.
Honor solius Dei est.
Humani conatus inutiles.
Humana solatia pereunt.
Homo calamitosum animal.
Homo ad calamitatem nascitur.
Homo omnia à Deo accipit.
Humilibus dat Deus dona sua.
Homines sapientiâ, non viribus suis reguntur.
Humiliat Deus omnia excelsa.
Hominis cor ex natura sua malum.
Humana ratio Deum agnoscit.

Homo sibi ipsi calamitatum autor.
Hostem beneficio vincere, optima ultio.
Judicia Dei inscrutabilia.
Inobedientia Deo displicet.
Judicare alios, periculosum.
Infidelitas omnia impurat.
Judicandum est post causam cognitam.
Impiorum consilia non succedunt.
Incredulitas radix omnium peccatorum.
Impii suo consilio consumuntur.
Impii dona Dei contemnunt.
Ignorantes legem Dei maledicti sunt.
In timore Dei omnia aggredienda.
Impiis voluptas est alienam famam lædere.
In solo nomine Jesu salvamur.
In operibus non est torpendum.
Impius quod maxime timet, accidit ei.
Impiis omnia cedunt in malum.
Labore comparandus victus.
Liberalibus benedicit Deus.
Laborandum est ut proximo prosimus.
Lætitia justorum nunquam perit.
Liberorum copia, Dei donum optimum.
Longior vita, diuturna calamitas.
Magistratui parendum.
Mortis certum tempus.
Morbi ob peccatum veniunt.
Majoribus honor exhibendus.
Miracula non temere fiunt à Deo.

Mali puniendi ut non lædantur boni.
Misericordia Dei initium salutis nostræ.
Misericordia Dei omnibus necessaria.
Mors dura sequitur bonam vitam.
Monitis salutaribus non obtemperantes pereunt.
Mors in credentes nihil juris habet.
Malus magistratus populo malo datur.
Malum non alio malo, sed bono pellitur.
Malis Deus utitur organis.
Non temerè judicandum.
Nullum malum impunitum.
Nihil pejus ingratitudine.
Nemini maledicendum.
Nemo sine peccato est.
Nemo coram Deo innocens.
Nemo sibi soli natus est.
Nullâ re abutitur justus.
Non ferunt impii castigationem.
Nihil facilius quam calumniari.
Nullus Propheta acceptus in patria.
Numerus populi Dei pauciſſimus.
Nihil possumus ex nobis.
Nihil pestilentius malâ doctrinâ.
Non obliviscitur suorum Deus.
Nihil cæcius corde impii.
Nihil externi moratur Deus.
Non satis bene cœpisti, nisi perseveres.
Otium execratur Deus.
Omnes sumus peccatores.

Omnia hominum opera impura.
Operarius cibo suo dignus.
Optima pœnitentia, vita nova.
Oculorum concupiscentia decipit.
Omnia nostra in manu Dei posita.
Omnia possibilia sunt credenti.
Opus non respicit Deus, sed animum.
Omnia propter hominem condita sunt.
Omnia verbo Dei condita sunt,
Omnia in melius interpretanda.
Opportunitas usquam non observanda.
Orandi torpor malum præsagium.
Potentes Deus dejicit.
Pios fovet Dominus.
Peccatum causa mortis.
Peccata operit charitas.
Pœna impiorum æterna.
Parentibus obedire debemus.
Piorum memoria æterna.
Pauperes ulciscitur Deus.
Peccata non delentur operibus.
Piis condiuntur dulcia amaris.
Piis omnia cedunt in bona.
Princeps bonus à Domino datur.
Peccata remittuntur ex gratia Dei.
Pascit Deus suos certissime.
Peccatum est quod absque fide est.
Personarum acceptio non est apud Deum.
Pauperi merces non est differenda.

Peccata ſolus Deus remittit.
Providentiâ Dei orbis gubernatur.
Propitius Deus optima hæreditas.
Puer alimentum in mundum ſecum affert.
Qui plus ambit, minus conſequitur.
Qui magna moliuntur, nihil efficiunt.
Reſpublica propter pios floret.
Redditur unicuique juxta facta ſua.
Reprobos recta monita reddunt deteriores.
Rebus utendum, ſed non fidendum.
Reprehenſio ſit ſine calumnia.
Senectus veneranda.
Superbos perdit Deus.
Societas mala vitanda.
Succeſſus à Deo eſt.
Superbia, animarum perditrix.
Scandalum non præſtandum pueris.
Sapientia, non arma, defendit.
Seditioſus nunquam feliciter ceſſit.
Sine fide in Chriſtum nemo ſalvatur.
Sine verbo Dei nemo eſt ſapiens.
Sapientes ferunt caſtigationem.
Satan nocere nequit, non permittente Deo.
Sapientum conſilia Deus irrita facit.
Sapientia humana, ſtultitia in rebus Dei.
Tardè eſt iraſcendum.
Tranquillitas in hac vita non ſperanda.
Timentes Dominum bene vivent.
Voluntas Dei bona.

Verbo Dei alimur. Voluntas Domini ſtabilis.
Vindictam probibet Deus.
Veritas ſemper perſecutores habebit.
Uxor bona datur à Domino.
Vocatio cuique ſua curanda.
Veritatis contemptus graviſſimum peccatum.
Vincere cupiditatem maxima fortitudo.

FINIS.

Communiora atque quotidiana *morum puerilium præcepta.*

SUrgens manè, primum diei initium auſpicaberis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.
Et Dominicâ oratione commendabis te Chriſto; Gratias ages, quod eam noctem voluit proſperam tibi.
Deinde precaberis, ut diem itidem illum totum tibi fortunet bene, nè impingas in peccatum.
Mox veniens in conſpectum, felicem diem precaberis parentibus.
Indè capillitium comes, manu vultum lavabis, ut quamprimum recipias te ad ludum.

Ante

Ante ingressum, Spiritum suum ut tibi largiatur Christus, orabis, quia citra illius opem frustra est quod tentatur.

Cùm veneris in Frontisterium, libenter ausculta; & quod agis toto pectore agito.

Responde verecundè. Prava non mordicus confuta, sed verecundè.

Ante omnia cave, nè meritò vapules.

Nè quid dicto factóve vel præceptorem offenda; vel sodales tuos.

Disputantem contra te magis doce quàm vince.

Dimissus à ludo domum propera, nec in platea moram feceris.

Domi si quid est obsequii præstandum parentibus, diligenter obi.

Quod si vacat tecum repetere quod prælectum est in schola, repete. Nihil enim in vita pretiosius tempore.

Cogita, quòd irrecuperabile est, & perit quod transigitur. Ubi hora ingruerit prandii, mensam adornato in tempore.

Sed ante apparatum pocula diligenter mundato.

Mensæ primùm supponitur mappa, indè circulus æreus proximè salinum, post hæc orbes, ad postremum panis.

Eodem autem modo quo apparatur, ità & removetur, mensa.

Orbes colligentur primùm, posthac salsamenta & sal.

Indè caseus, vel quicquid aliud est secundarum mensarum.

Ad ultimum unà cum pane removetur & mappa.

Erectis & compositis pedibus sta, solicitè animadvertens nè desit quid. Et cum infundendum, sive quid porrigendum, apponendum, aut tollendum est, civiliter id feceris.

Amandatus aliquò, reditum matura.

Ante & post epulas Deo benedicas.

Astans non turbabis, vel interturbabis aliorum sermonem, sed interrogatus breviter respondeto.

Cantharos & vasa nè per oblivionem confundas, ut alterum fundas pro altero, si varia vina.

Salis nè obliviscitor.

Scissum vel confractum mensæ nè apponito.

Sub noctu inter cœnam advigilato attentè pro emungendis lucernis, & nè quid fœdi pædoris in nares redoleat convivantium.

Emungens candelam, nè extinguito.

Sed nè assuescas etiam, quicquid de mensa remotum est, vel reconditum domi habent, abligurire.

Actis gratiis, sublatis omnibus, si quid vacat, lusu quopiam honesto animum laxa cum sodalibus, donec hora revocat in ludum à lusu.

Si autem contingat ut ipse quoque mensæ accumbas, hæc observabis.

Im-

Imprimis, ungues præscissos habeto.
Manus lavato. Erectus accumbito.
Hospiti collocanti acquieveris.
Ebrietatem fuge. Sobrius esto.
Sic præbebis hilarem te, ut semper memineris quid deceat ætatem tuam.
Postremus omnium admoveto manum patinæ.
Si quid datur lautius, recusato modestè:
Si instabitur, accipe, & gratias age.
Mox decreptâ portiunculâ, quod reliquum est illi reddito, aut alicui proximè accumbenti.
Alterius autem uxori, marito assidente, nihil reddideris. Similiter principi aut magnati nihil reddideris.
Parenti, amico, cognatis licet frangere quæ optima videntur.
Si quid lautius ministretur, ut hepar piscium, & alia quædam, parcius gustaveris, reliquum distribuas.
Si quis præbebit tibi, hilariter illi bene precare; sed ipse bibito modicè. Si non sitis, tamen admoveto cyathum labiis. Arride loquentibus.
Ipse nè quid loquare, nisi rogatus.
Si quid obscœni dicetur, nè arride, sed compone vultum quasi non intelligas.
Nè cui in mensa obtrectato. Nè cui temet anteponito. Nè tua jactato. Nè aliena despicito:
Esto comis erga tenuis fortunæ sodales.
Déferto neminem. Nè sis linguâ futili.

Si

Si videris convivium esse prolixius, precatus veniam, ac salutatis convivis, subducito te à mensâ.

Panem pectore nè proscideris.

Digitulos proscindens cultro nè opposueris.

Quæ ante & juxta reposita sunt edito.

Decerpturus ex catino quippiam, summo cultro comprehendito.

Nè, ut sus, effundas te supra cibum.

Nè confundas vel turbaveris digitis, quæ posita sunt in catino.

Ova manducaturus, panem conscindito frustatim priùs.

Verùm nè quid præterfluat curato.

Maturè edas ovum.

Testas non confractas in catinum rejicito.

Inter edendum ovum, non potabis.

Comesturus, thoracem nè commaculeis.

Piper quoque edens, digitos nè prælinge.

Suprema labia aut nasum manicâ nè immungas inter epulandum. Nasum non abstergas nisi sudariolo, idque civiliter atque modestè.

Mucum digito non exculpito.

Salino digitos nè indas, neque salsamentis, & piperatis omnibus. Buccellas nè nimis densas sumito vel amplas, sed singulas conscindito.

Ex ore nihil extraxeris in orbem.

Caput inter epula, nè scalpito.

Omnis cachinnus effusus in convivio turpis est.

Potaturus

Potaturus, duobus digitis labra ſuprema abſtergito.

Non appareat ſupernatans in poculo tuo ſaginamen aut pinguedo.

Sed nec cibum habens in ore, & nec dum voraro, potabis. Simul & mandere & loqui ruſticum eſt.

Screare ſimiliter, aut oſcitare, aut expuere crebriùs, ſimiliter incivile habetur.

Agreſte & ethnicum habetur, in ſupremum cubitum recumbere.

Panem tinctum vino edere ex poculo in cœtu hominum, ridiculum eſt.

Non recumbes in dorſum more ruſticorum.

Cochleari quantum ſatis eſt haurito & ſorbeto.

Inter ſorbendum nihil diſtilles, neque bis uno hauſtu ſorpſeris.

Donec manderis & glutiveris, nè ſorbeas iterum.

Canum eſt immenſos bolos vorare, & oſſa rodere.

In oſſibus ſi quid pulpamenti hæret; modeſtè cultro proſcindito.

Alii verò convivæ quid præcerpant, vel appoſitum habeant, nè temerè circumſpectaveris.

Quod ſemel dentibus demorſum aut roſum eſt, paropſidi nè inſeras.

Turpe eſt oſſium & eduliorum quiſquilias ſub menſam dejicere.

Inde-

Indecens quoque, unguibus, linguâ, aut cultro repurgare dentes, sed agendum id est extra convivium.

Cibus esto temperatus ac festivus.

Prande parciùs. Cœna liberaliùs.

A cœna suavibus fabulis temet oblecta.

Cibi vel potûs, non quantum libidini, sed quantum naturæ satis est, sume.

Pransus, hilariter quædam facito.

Sub cœnam paulisper ambula.

Cœnaturus idem facito.

Jejunus studebis ac scribes.

FINIS.

Received of Thomas May
the full sum of 44 the
8th of Septem: 1646 &
say received p me
Hen: Morris
Morris
Hen: Morris
Received
Rd from the
Received of Nicholas newes
of Poling for the use of
My Mr Tho: Crouther
the full sum of 3-6
the 4th of August 1646 &
say R by me Hen: Morris